

הלכות אסורי ביאה פרק בא

א. כל הבא על ערוה מן העריות דרך אברים, או שחבק ונשק דרך תאוה ונהנה בקרוב בשר הרי זה לוקה מן התורה: שנאמר "לכלתי עשות מחקות התועבת" (ויקרא יח, ל); ונאמר "לא תקרבו לגלות ערוה" (ויקרא יח, ו), כלומר לא תקרבו לדברים המביאין לידי גלוי ערוה. והעושה דבר מחקות אלו, הרי הוא חשוד על העריות.

ב. ואסור לאדם לקרץ בידי וברגליו או לרמוז בעיניו, לאחת מן העריות; וכן לשחק עמה, או להקל ראש. ואפלו להריח בשמים שעליה, או להביט ביפיה אסור; ומפני המתכונן לדבר זה, מכת מרדות. והמסתכל אפלו באצבע קטנה שלאשה, ונתכונן להנות כמי שנסתכל במקום התרף; ואפלו לשמע קול הערוה, או לראות שערה אסור.

ג. וכל הדברים האלו, אסורין בחיבי לאוין. ומתר להסתכל בפני הפנויה ולבדקה, בין בתולה בין בעולה כדי שיראה אם היא נאה בעיניו, ישאנה; ואין בזה צד אסור: ולא עוד, אלא ראוי לעשות כן. אבל לא יסתכל דרך זנות, הרי הוא אומר "ברית, כרתי לעיני; ומה אתבונן, על-בתולה" (איוב לא, א).

ד. ומתר לאדם להביט באשתו כשהיא נדה, ואף על פי שהיא ערוה, ואף על פי שיש לו הנאת לב בראייתה: הואיל והיא מתרת לו לאחר זמן, אינו בא בזה לדבר מכשול. אבל לא ישחק ולא יקל ראש עמה, שמא ירגיל לעברה.

ה. אסור להשתמש באשה כלל, בין גדולה בין קטנה, בין שפחה בין משחררת שמא יבוא לידי הרהור. באיזה שמוש אמרו: כגון רחיצת פניו ידיו ורגליו, והצעת המטה בפניו, ומזיגת הכוס שאין עושה לאיש דברים אלו, אלא אשתו בלבד. ואין שואלין בשלום אשה כלל, ואפלו על ידי שליח.

ו. המחבק אחת מן העריות שאין לבו שלאדם נוקפו עליהן, או שנשק אחת מהן כגון אחותו הגדולה, ואחות אמו, וכיוצא בהן אף על פי שאין שם תאוה ולא הנאה כלל, הרי זה מגנה ביותר. ודבר זה אסור הוא, ומעשה טפשים הוא שאין קרבין לערוה כלל, בין גדולה בין קטנה: חוץ מהאם לבנה, והאב לבתו.

ז. פיצד: מתר האב לחבק בתו, ולנשקה, ותישן עמו בקרוב בשר, וכן האם עם בנה כל זמן שהם קטנים. הגדילו ונעשה הבן גדול והבת גדולה, והוא שיהיה "שדים נכנו ושערך צמח" (יחזקאל טו, ז) זה ישן בכסותו, וזה ישן בכסותו. ואם היתה הבת בוששה לעמד בפני אביה ערמה, או שנשאת, וכן אם האם בוששה לעמד בפני בנה ערמה, אף על פי שהן קטנים משהגיעו להכלם מהן, אין ישנים עמהם אלא בכסותן.

ח. נשים המסוללות זו בזו אסור, וממעשה מצרים הוא שזההרנו עליו: שנאמר "כמעשה ארץ-מצרים... לא תעשו" (ויקרא יח, ג); ואמרו חכמים, מה היו עושים איש נושא איש, ואשה נושאה אשה, ואשה נשאת לשני אנשים.

ט. אף על פי שמעשה זה אסור, אין מלקין עליו שאין לו לאו מיוחד, והרי אין שם ביאה כלל; לפיכך אין נאסרות לפהנה משום זנות, ולא תאסר אשה על בעלה בזה שאין כאן זנות.

וְרֹאשִׁי לְהַכּוֹתָן מִכַּת מִרְדּוֹת, הוֹאִיל וְעָשׂוּ אֶסּוּר. וַיֵּשׁ לְאִישׁ
לְהַקְפִּיד עַל אִשְׁתּוֹ בְּדָבָר זֶה, וּלְמַנְעַ הַנָּשִׁים הַיְדוּעוֹת בְּכָךְ
מִלְּהַכְנִס לָהּ וּמִלְצֹאת הִיא אֲלֵיהֶן.

י. אִשְׁתּוֹ שְׁלֹא אָדָם, מִתַּת הָאֵל; לְפִיכָךְ כָּל מֶה שְׁאָדָם רוֹצֶה
לַעֲשׂוֹת בְּאִשְׁתּוֹ, עוֹשֶׂה בּוֹעֵל בְּכָל עֵת שִׁירְצָה, וּמִנְשֵׁק בְּכָל
אֲבֵר שִׁירְצָה, וּבֹא עָלֶיהָ בֵּין כְּדִרְכָּהּ, בֵּין שְׁלֹא כְּדִרְכָּהּ, בֵּין דֶּרֶךְ
אֲבָרִים. וְאַף עַל פִּי כֵן, מִדַּת חֲסִידוֹת שְׁלֹא יִקַּל אָדָם אֶת רֹאשׁוֹ
לְכָךְ, וְשִׁיקְדֵשׁ עֲצָמוֹ בְּשַׁעַת תְּשׁוּמִישׁ, כְּמוֹ שְׂבִאֲרָנוּ בְּהִלְכוֹת
דַּעוֹת; וְלֹא יִסּוּר מִדֶּרֶךְ הָעוֹלָם וּמִנְהַגוֹ, שְׂאִין דָּבָר זֶה אֲלֹא כְּדִי
לְפָרוֹת וּלְרִבּוֹת.

יא. אֶסּוּר לְאָדָם לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ, לְאוֹר הַנֵּר; הֵרִי שְׁהִיתָה לֵיל
שָׁבָת, וְלֹא הָיָה לוֹ בֵּית אַחֵר, וְהָיָה הַנֵּר דּוֹלֵק הֵרִי זֶה לֹא יִשְׁמַשׁ
כָּלָל. וְכֵן אֶסּוּר לְיִשְׂרָאֵלִי לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בַּיּוֹם, שְׁעִזּוֹת פָּנִים הִיא.
וְאִם הָיָה תַלְמִיד חֲכָמִים, שְׂאִינוּ בֹא לְהַמְשִׁיךְ בְּכָךְ הֵרִי זֶה מֵאֲפִיל
בְּטָלִיתוֹ, וּמִשְׁמַשׁ; וְאִין נִזְקָקִין לְדָבָר זֶה, אֲלֹא מִפְּנֵי צָרָה גְדוֹלָה.
וְדֶרֶךְ קִדְשָׁהּ, לְשַׁמֵּשׁ בְּאַמְצַע הַלַּיְלָה.

יב. אִין דַּעַת חֲכָמִים נוֹחָה מִמִּי שֶׁהוּא מְרַבֶּה בְּתִשְׁמִישׁ הַמִּטָּה,
וְיִהְיֶה מְצוּי אֲצֵל אִשְׁתּוֹ תָּמִיד כְּתִרְנָגוּל; וּפְגוּם הוּא עַד מְאוּד,
וּמַעֲשֶׂה בּוֹרִים. אֲלֹא כָּל הַמַּמְעֵט בְּתִשְׁמִישׁ, מְשַׁבַּח: וְהוּא,
שְׁלֹא יִבְטַל עוֹנָה אֲלֹא מִדַּעַת אִשְׁתּוֹ. וְלֹא תִקְנוּ בְּרֹאשׁוֹנָה
לְבַעֲלֵי קָרְאִין שְׁלֹא יִקְרְאוּ בַתּוֹרָה עַד שִׁיטְבִּלוּ, אֲלֹא כְּדִי לְמַעַט
בְּתִשְׁמִישׁ הַמִּטָּה.

יג. וְכֵן אֶסּוּר חֲכָמִים שִׁישְׁמַשׁ אָדָם מִטָּתוֹ, וּלְבוֹ מִחֶשֶׁב בְּאִשָּׁה
אַחֶרֶת. וְלֹא יִבְעַל מִתּוֹךְ שְׁכָרוֹת, וְלֹא מִתּוֹךְ מְרִיבָה, וְלֹא מִתּוֹךְ
שִׁנְאָה, וְלֹא יָבוֹא עָלֶיהָ בְּעַל כְּרָחָה וְהִיא יִרְאֶה מִמֶּנּוּ, וְלֹא
כְּשִׁיחָה אֶחָד מֵהֶן מְנַדֶּה, וְלֹא יָבוֹא עָלֶיהָ אַחֵר שְׁגָמַר בְּלִבּוֹ
לְגִרְשָׁהּ. וְאִם עָשָׂה כֵּן הַבָּנִים אֵינָן הַגּוֹנִים, אֲלֹא מֵהֶן עֲזִי פָנִים,
וּמֵהֶן מוֹרְדִים וּפּוֹשְׁעִים.

יד. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמִים שְׁכָל אִשָּׁה חֲצוּפָה שֶׁהִיא תּוֹבַעַת תְּשִׁמִּישׁ
בְּפִיָּה, אוֹ הַמַּפְתָּה אִשָּׁה לְשֵׁם נִשְׁוֹאִין, אוֹ הַמַּתְכּוֹן לְבוֹא עַל
רַחֵל אִשְׁתּוֹ וּבֹא עַל לֵאָה אִשְׁתּוֹ, וּמִי שְׁלֹא שָׁהַת אַחֵר בְּעֻלָּה
שְׁלוֹשָׁה חֳדָשִׁים וְהֵרִי הֵבֵן סֶפֶק כָּל אֵלּוּ, הַבָּנִים הַיְלֻדִים מֵהֶם
הֵם הַמוֹרְדִים וְהַפּוֹשְׁעִים שִׁסְוִירֵי הַגְּלוּת בּוֹרְרִין אוֹתָן.

טו. וְאֶסּוּר לְאָדָם לְבוֹא עַל אִשְׁתּוֹ בְּשׁוֹקִים וּבְרַחוּבוֹת, אוֹ
בְּגִנּוֹת וּפְרִדְסִין, אֲלֹא בְּבֵית דִּירָה שְׁלֹא יִרְאֶה כְּזָנוֹת, וַיִּרְגִּילוּ
עֲצָמָם לִיְדֵי זָנוֹת; וְהַבּוֹעֵל אִשְׁתּוֹ בְּמִקּוֹמוֹת אֵלּוּ, מִכֵּין אוֹתוֹ
מִכַּת מִרְדּוֹת. וְכֵן הַמִּקְדֵּשׁ בְּבִיָּאָה, וְהַמִּקְדֵּשׁ בְּשׁוֹק, וְהַמִּקְדֵּשׁ
בְּלֹא שְׂדוּךְ מִכֵּין אוֹתוֹ מִכַּת מִרְדּוֹת. וְאֶכְסְנָאֵי אֶסּוּר בְּתִשְׁמִישׁ
הַמִּטָּה, עַד שִׁיחֲזֹר לְבֵיתוֹ.

טז. וְכֵן אֶסּוּר חֲכָמִים עַל הָאִישׁ שִׁדְדוֹר בְּבֵית חָמִיו, שְׂזוֹ עֲזוֹת
פָּנִים הִיא; וְלֹא יִכְנֹס עִמּוֹ לְמִרְחֵץ. וְכֵן לֹא יִכְנֹס אָדָם לְמִרְחֵץ
עִם אָבִיו, וְלֹא עִם בְּעַל אָחוֹתוֹ, וְלֹא עִם תַּלְמִידוֹ; וְאִם הָיָה צָרִיךְ
לְתַלְמִידוֹ, מִתֵּר לְהַכְנִס עִמּוֹ. וַיֵּשׁ מִקּוֹמוֹת שִׁנְהָגוֹ שְׁלֹא יִכְנֹסוּ
שְׁנֵי אַחִים כְּאַחַד לְמִרְחֵץ.

יז. לֹא יִהְלְכוּ בָנוֹת יִשְׂרָאֵל פְּרוּעֵי רֹאשׁ בְּשׁוֹק, אַחַת פְּנוּיָה
וְאַחַת אִשָּׁת אִישׁ. וְלֹא תִלֵּךְ אִשָּׁה בְּשׁוֹק, וּבְנָה אַחֶרֶץ גְּזֵרָה

שָׁמָא יתְפָסוּ בְנֵה וְתֵלֶךְ אַחֲרָיו לְהַחֲזִירוֹ, וְיִתְעַלְלוּ בָּהּ הַרְשָׁעִים
שֶׁתְּפִסּוּהוּ דֶּרֶךְ שְׁחוּקָ.

יח. אָסוּר לְהוֹצִיא שְׂכֶבֶת זָרַע לְבִטְלָה; לְפִיכָךְ לֹא יִהְיֶה אָדָם דָּשׁ
מִבְּפָנִים וְזוֹרֵה מִבְּחוּץ, וְלֹא יִשָּׂא קֶטְנָה שְׂאִינָה רְאוּיָה לִוְלָד.
אָבֵל אֵלּוּ שְׂמִנָּאֲפִין בֵּיד, וּמוֹצִיאִין שְׂכֶבֶת זָרַע לֹא דִי שְׁהוּא
אָסוּר גְּדוֹל, אֲלֹא שְׁעוּשָׁה זֶה בְּנִדּוּי הוּא יוֹשֵׁב; וְעַלִּיהֶם נֶאֱמָר
"יִדִּיכֶם, דְּמִים מְלֹאוּ" (ישעיהו א, טו), וְכֹאֲלוּ הֶרְגוּ נֶפֶשׁ.

יט. וְכֵן אָסוּר לְאָדָם שְׂיִקְשָׁה עֲצָמוֹ לְדַעַת, אוֹ יָבִיא עֲצָמוֹ
לְיַדֵּי הֶרְהוּר; אֲלֹא אִם יָבֹא לוֹ הֶרְהוּר יִסִּיעַ לְבוֹ מִדְּבָרֵי הַבָּאִי
וְהַשְׁתָּתָה, וְיִפְנֶה לְדְבָרֵי תוֹרָה שְׁהִיא "אֵילַת אֲהָבִים, וְיַעֲלֶת-חַן"
(משלי ה, יט). לְפִיכָךְ אָסוּר לְאָדָם לִישֹׁן עַל עֶרְפוֹ וּפָנָיו לְמַעַלָּה,
עַד שְׂיִטָּה מַעַט כְּדִי שְׁלֹא יָבֹא לְיַדֵּי קִשּׁוּי. וְלֹא יִסְתַּכֵּל בְּבִהְמָה
חַיָּה וְעוֹף, בְּשַׁעָה שְׂמִזְדַּקְקִין זָכָר לְנִקְבָּה; וּמִתֵּר לְמַרְבִּיעֵי
בִּהְמָה לְהַכְנִיס כְּמִכְחֹל בְּשׂוּפָפֶרֶת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן עֲסָקִין בְּמִלְאכְתָּן
וְלֹא יָבֹאוּ לְיַדֵּי הֶרְהוּר.

כ. וְכֵן אָסוּר לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּנָשִׁים, בְּשַׁעָה שֶׁהֵן עוֹמְדוֹת עַל
הַכְּבוֹסָה; וְאִפְלוּ לְהִסְתַּכֵּל בְּבִגְדֵי צָבַע שְׁלֹא־שָׁה שְׁהוּא מְכִירָה
אָסוּר, שְׁלֹא יָבֹא לְיַדֵּי הֶרְהוּר.

כא. מִי שְׂפָגַע בְּאִשָּׁה בְּשׁוּק אָסוּר לוֹ לְהֵלֶךְ אַחֲרֶיהָ, אֲלֹא רֵץ
וּמַסְלָקָה לְצַדִּיק אוֹ לְאַחֲרָיו; וְכָל הַמֵּהֲלֵךְ בְּשׁוּק אַחֲרֵי אִשָּׁה,
הָרִי זֶה מְקַלֵּי עֲמֵי הָאָרֶץ. וְלֹא יַעֲבֹר אָדָם עַל פֶּתַח אִשָּׁה זוֹנָה,
עַד שְׂיִרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת, שְׁנֶאֱמָר "אַל-תִּקְרַב, אֶל-פֶּתַח בֵּיתָה"
(משלי ה, ח).

כב. וְאָסוּר לְמִי שְׂאִינוֹ נָשׁוּי לְשַׁלַּח יָדוֹ בְּמִבּוֹשָׁיו, שְׁלֹא יָבֹא
לְיַדֵּי הֶרְהוּר; וְאִפְלוּ מִתַּחַת טְבוּרוֹ לֹא יִכְנִיס אָדָם יָדוֹ, שָׁמָא
יָבֹא לְיַדֵּי הֶרְהוּר. וְאִם הִשְׁתִּין מִים לֹא יֵאָחֵז בְּאַמָּה, שְׁלֹא יָבֹא
לְיַדֵּי הֶרְהוּר; וְאִם הָיָה נָשׁוּי, מִתֵּר. וּבֵין נָשׁוּי וּבֵין שְׂאִינוֹ נָשׁוּי
לֹא יוֹשִׁיט יָדוֹ לְאַמָּה כָּלָל, אֲלֹא בְּשַׁעָה שְׁהוּא צָרִיךְ לְנִקְבָּיו.

כג. חֲסִידִים הָרְאוּשׁוֹנִים וּגְדוּלֵי הַחֲכָמִים הַתְּפָאֵר אֶחָד מֵהֶם
שְׂמַעוּלָם לֹא נִסְתַּכֵּל בְּמִילָה שְׁלוֹ, וּמֵהֵן מִי שֶׁהַתְּפָאֵר שְׁלֹא
הִתְבּוֹנֵן מַעוּלָם בְּצוּרַת אִשְׁתּוֹ: מִפְּנֵי שֶׁלְבוֹ פּוֹנֶה מִדְּבָרֵי הַבָּאִי,
לְדְבָרֵי הָאֱמֶת שֶׁהֵן אוֹחֲזוֹת לִבֵּב הַקְּדוּשִׁים.

כד. מִצּוֹת חֲכָמִים לְהִשָּׂא אָדָם בָּנָיו וּבְנוֹתָיו, סָמוּךְ לְפָרְקָן
שְׂאֵם יִנְיָחַן, יָבֹאוּ לְיַדֵּי זָנוּת אוֹ הֶרְהוּר; וְעַל זֶה נֶאֱמָר "וּפָקְדֶתָ
נָוֶה, וְלֹא תַחֲטֹא" (איוב ה, כד). וְאָסוּר לְהִשָּׂא אִשָּׁה לְקָטָן, שְׁזֶה
כְּמוֹ זָנוּת הִיא. וְאִין הָאִישׁ רִשָּׁאִי לִישֵׁב בְּלֹא אִשָּׁה, וְלֹא יִשָּׂא
עֶקְרָה וְזִקְנָה שְׂאִינָה רְאוּיָה לִוְלָד; וּרְשׁוֹת לְאִשָּׁה שְׁלֹא תִנָּשֵׂא
לְעוֹלָם, אוֹ תִנָּשֵׂא לְמִי שְׂאִינוֹ מוֹלִיד אוֹ לְסָרִיס. וְלֹא יִשָּׂא בַּחוּר
זִקְנָה, וְלֹא יִשָּׂא זָקֵן יְלִידָה שְׂדִבֵּר זֶה גּוֹרֵם לְזָנוּת.

כה. וְכֵן מִי שֶׁגִּרַּשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ מִן הַנְּשׂוּאִין לֹא תְדוּר עָמוֹ בַּחֲצָר,
שָׁמָא יָבֹאוּ לְיַדֵּי זָנוּת. וְאִם הָיָה כּוֹהֵן, לֹא תְדוּר עָמוֹ בְּמִבּוֹי;
וּכְפָר קָטָן, גְּדוֹן בְּמִבּוֹי. הָיָה לָהּ מְלוּוָה אֶצְלוֹ, עוֹשָׂה שְׁלִיחַ
לְתַבְּעוֹ; וּגְרוּשָׁה שְׂבָאָה עִם הַמַּגְרֵשׁ לְדִין מְנַדִּין אוֹתָן, אוֹ מִכִּין
אוֹתָן מִכַּת מִרְדּוֹת. וְאִם נִתְגַּרְשָׁה מִן הָאֲרוּסִין, מִתֵּר לְתַבְּעוֹ
בְּדִין וּלְדוּר עָמוֹ; וְאִם הָיָה לְבוֹ גַּם בָּהּ, אֵף מִן הָאֲרוּסִין אָסוּר.

ומי נדחה מפני מי, היא נדחית מפניו; ואם היתה החצר שלה, הוא נדחה מפניה.

כו. אסור לאדם לשא אשה, ודעתו לגרשה, שנאמר "אל-תחרש על-רעך רעה; והוא-יושב לבטח אתך" (משלי ג, כט). ואם הודיעה בתחלה שהוא נושא אותה לימים, מתר. ולא ישא אדם אשה במדינה זו, ואשה במדינה אחרת שמא יאריכו הימים, ונמצא בן נושא אחותו, ואחות אמו, ואחות אביו, וכיוצא בהן, ואינו יודע; ואם היה אדם גדול ששמו ידוע, והרי זרעו מפרסמין וידועין הרי זה מתר.

כז. לא ישא אדם אשה לא ממשפחת מצרעים, ולא ממשפחת נכפין והוא, שהחזקו שלושה פעמים שיבואו בניהם כף. אשה שנשאת לשני אנשים, ומתו לשלישי, לא תנשא. ואם נשאת, לא תצא; ואפלו נתקדשה, יכנס.

כח. לא ישא ישראל עם הארץ כוהנת, שזה כמו חלול לזרעו שלאהרון; ואם נשא אמרו חכמים, שאין זיוגן עולה יפה, אלא מת בלא בנים, או מת הוא או היא במהרה, או קטטה תהיה ביניהם. אבל תלמיד חכמים שנשא כוהנת, הרי זה נאה ומשבח: הרי תורה וכהנה כאחד.

כט. לא ישא אדם בת עם הארץ שאם מת או גלה, בניו עמי הארץ יהיו: שאין אמן יודעת כתר התורה. ולא ישיא בתו לעם הארץ שכל הנותן בתו לעם הארץ, כמי שכפתה ונתנה לפני הארי: מפה ובוועל, ואין לו בשת פנים. ולעולם ימכר אדם כל מה שיש לו, וישא בת תלמיד חכמים שאם מת או גלה, בניו תלמידי חכמים; וכן ישיא בתו לתלמיד חכמים שאין דבר מגנה ולא מריבה, בביתו של תלמיד חכמים.

הלכות אסורי ביאה פרק כב

א. אסור להתייחד עם ערוה מן העריות, בין זקנה בין ילדה שדבר זה גורם לגלות ערוה: חוץ מהאם עם בנה, והאב עם בתו, והבעל עם אשתו נדה. וחתן שפרסה אשתו נדה קדם שיבעל אסור להתייחד עמה, אלא הוא ישן בין האנשים, והיא ישנה בין הנשים; ואם בא עליה ביאה ראשונה, ואחר כך נטמאת מתר להתייחד עמה.

ב. לא נחשדו ישראל על משכב זכור, ועל הבהמה; לפיכך אין אסור להתייחד עמהן. ואם נתרחק אפלו מיחוד זכור ובהמה, הרי זה משבח; וגדולי החכמים היו מרחיקין הבהמה, כדי שלא יתייחדו עמה. ואסור יחוד עריות, מפני הקבלה.

ג. כשארע מעשה אמנון ותמר, גזר דויד ובית דינו על יחוד פנויה, ואף על פי שאינה ערוה, בכלל יחוד עריות; ושמאי והלל גזרו על יחוד גויים. נמצא כל המתייחד עם אשה שאסור להתייחד עמה, בין ישראלית בין גויה מפין את שניהן מפת מרדות, האיש והאשה, ומכריזין עליהן: חוץ מאשת איש שאף על פי שאסור להתייחד עמה, אם נתייחד אין לוקין, שלא להוציא לעז עליה שזנת, ונמצאו מוציאין לעז על הבנים שהן ממזרים.

ד. כל אשה שאסור להתייחד עמה אם היתה אשתו עמו הרי זה מתר להתייחד, מפני שאשתו משמרתו; אבל לא תתייחד ישראלית עם הגוי, אף על פי שאשתו עמו שאין אשתו שלגוי משמרתו, ואין להן בושה.

ה. וכן אין מוסרין תינוק ישראלי לגוי ללמדו ספר וללמדו אמנות, מפני שכלן חשודין על משכב זכור. ואין מעמידין בהמה בפנדקאות שלגויים, ואפלו זכרים אצל זכרים ונקבות אצל נקבות. ואין מוסרין בהמה חיה ועוף לרועה גוי, אפלו זכרים לגוי ונקבות לגויה מפני שכלן חשודין על הרבעת בהמה. וכבר בארנו שהן אסורין בזכור ובהמה, ונאמר "ולפני עור, לא תתן מכשל" (ויקרא יט, יד).

ו. ומפני מה אין מוסרין בהמה נקבה לגויה: מפני שכלן בחזקת נואפים, וכשיבוא הנואף לשכב עם גויה זו, אפשר שלא ימצאנה, וישכב עם הבהמה; או אפלו ימצאנה, ישכב עם הבהמה.

ז. לא תתייחד אשה אחת, אפלו עם אנשים הרבה עד שתהיה שם אשתו שלאחד מהם; וכן לא יתייחד איש אחד, אפלו עם נשים הרבה. ונשים הרבה עם אנשים הרבה, אין חוששין ליחוד; היו האנשים מבחוץ והנשים מבפנים, או האנשים מבפנים והנשים מבחוץ, ופרשה אשה לבין האנשים, או איש לבין הנשים אסורין משום יחוד. אפלו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים, אסור לו להתייחד עם הנשים. פיצד יעשה יתעסק עמהן ואשתו עמו, או יפנה למלאכה אחרת.

ח. מתר להתייחד עם שתי יבמות, או עם שתי צרות, או עם אשה וחמותה, או עם אשה ובת בעלה, או עם אשה ובת חמותה מפני ששונאות זו את זו, אין מחפזות זו על זו. וכן מתר להתייחד עם אשה שיש עמה תינקת קטנה שיודעת טעם ביאה, ואינה מוסרת עצמה לביאה שאינה מזנה בפניה, שהרי זו מגלה את סודה.

ט. תינקת מבת שלוש שנים ולמטה, ותינוק מבן תשע שנים ולמטה מתר להתייחד עמהן: שלא גזרו אלא על יחוד אשה הראויה לביאה, ואיש הראוי לביאה.

י. אנדרגינוס אינו מתייחד עם הנשים; ואם נתייחד אין מכין אותו, מפני שהוא ספק. אבל האיש מתייחד עם האנדרגינוס, והטמטום.

יא. אשת איש שהיה בעלה בעיר אינה חוששת ליחוד, מפני שאימת בעלה עליה; ואם היה זה גס בה כגון שגדלה עמו, או שהיתה קרובתו לא יתייחד עמה, ואף על פי שבעלה בעיר. וכן כל המתייחד עם אשה, והיה הפתח פתוח לרשות הרבים אין חוששין משום יחוד.

יב. מי שאין לו אשה, לא ילמד תינוקות, מפני שאמות הבנים באות לבית הספר לבניהם, ונמצא מתגרה בנשים; וכן אשה, לא תלמד קטנים, מפני אבותיהן שהן באין בגלל בניהם, ונמצאו מתייחדים עמה. ואין המלמד צריך שתהיה אשתו שרויה עמו בבית הספר, אלא היא בביתה והוא מלמד במקומו.

יג. תקנו חכמים שיהיו הנשים מספרות זו עם זו בבית הכסא, כדי שלא יפגש איש משום יחוד.

יד. אין ממנין אדם נאמן וכשר להיות שומר חצר שיש בה נשים, אף על פי שהוא עומד בחוץ שאין אפטרופוס לעריות; ואסור לאדם למנות אפטרופוס על ביתו, שלא ינהיג אשתו לדבר עברה.

טו. אסור לתלמיד חכמים לשכן בחצר שיש בה אלמנה, אף על פי שאינו מתיחד עמה מפני החשד אלא אם כן היתה אשתו עמו; וכן אלמנה אסורה לגדל פלב, מפני החשד. ולא תקנה אשה עבדים זכרים, אפלו קטנים מפני החשד.

טז. אין דורשין בסתרי עריות בשלושה מפני שהאחד טרוד בשאלת הרב, והשנים נושאים ונותנים זה עם זה ואין דעתם פנויה לשמע, ולפי שדעתו שלאדם קרובה אצל עריות, אם נסתפק לו דבר ששמע מורה להקל; לפיכך אין דורשין אלא לשנים, כדי שיהיה האחד השומע מפנה לבו ויודע מה שישמע מן הרב.

יז. אין לך דבר בכל התורה כלה שהוא קשה לרב העם, אלא לפרש מן העריות והביאות האסורות: אמרו חכמים, בשעה שנצטוו ישראל על העריות, בכו וקבלו מצוה זו בתרעמת ובבכיה שנאמר "בכה למשפחתיו" (במדבר יא, 2), על עסקי משפחות. ואמרו חכמים, גזל ועריות, נפשו שלאדם מתאוה להן ומחמדתן. ואין אתה מוצא קהל בכל זמן וזמן, שאין בהן פרוצין בעריות ובביאות אסורות. ואמרו חכמים, רב בגזל, ומעוט בעריות; והכל באבק לשון הרע.

יח. לפיכך ראוי לו לאדם לכף יצרו בדבר זה, ולהרגיל עצמו בקדושה יתרה ובמחשבה טהורה ובדעת נכונה כדי להנצל מהן; ויזהר מן היחוד, שהוא הגורם הגדול. גדולי החכמים היו אומרים לתלמידיהם, הזהירו בי מפני בתי, הזהירו בי מפני כלתי כדי ללמד לתלמידים שלא יתבישו מדבר זה, ויתרחקו מן היחוד.

יט. וכן ינהג להתרחק מן השחוק, ומן השכרות, ומדברי עגבים שאלו גורמין גדולים הם, והם מעלות שלעריות; ולא ישב בלא אשה, שמנהג זה גורם לטהרה גדולה. יתרה מכל זאת אמרו, יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה, וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבת עריות מתגברת, אלא בלב פנוי מן החכמה, ובחכמה הוא אומר "אילת אהבים, ויעלת-חן: דדיה, ירוף בכל-עת; באהבתה, תשגה תמיד" (משלי ה, ט).

הלכות מאכלות אסורות

יש בכללן שמונה ועשרים מצוות ארבע מצוות עשה, וארבע ועשרים מצוות לא תעשה; וזה הוא פרטן: (א) לבדק בסימני בהמה וחייה להבדיל בין טמאה לטהורה; (ב) לבדק בסימני העוף להבדיל בין הטמא לטהור; (ג) לבדק בסימני חגבים להבדיל בין טמא לטהור; (ד) לבדק בסימני דגים להבדיל בין

טמא לטהור; (ה) שלא לאכל בהמה וְחִיָּה טמאה; (ו) שלא לאכל עוף טמא; (ז) שלא לאכל דגים טמאים; (ח) שלא לאכל שרץ העוף; (ט) שלא לאכל שרץ הארץ; (י) שלא לאכל רמש הארץ; (יא) שלא לאכל תולעת הפרות כשתצא לארץ; (יב) שלא לאכל שרץ המים; (יג) שלא לאכל נבלה; (יד) שלא להנות בשור הנסקל; (טו) שלא לאכל טרפה; (טז) שלא לאכל אבר מן החי; (יז) שלא לאכל דם; (יח) שלא לאכל חלב בהמה טהורה; (יט) שלא לאכל גיד הנשה; (כ) שלא לאכל בשר בחלב; (כא) שלא לבשלו; (כב) שלא לאכל לחם תבואה חדשה; (כג) שלא לאכל קלי מן החדש; (כד) שלא לאכל פרמל מן החדש; (כה) שלא לאכל ערלה; (כו) שלא לאכל כלאי הפרם; (כז) שלא לאכל טבל; (כח) שלא לשנות יין נסך. ובאור מצוות אלו בפרקים אלו.

הלכות מאכלות אסורות פרק א

א. מצות עשה הן הסימנין שמבדילין בהן בין בהמה וְחִיָּה ועוף ודג וחגב שמתר לאכלן, ובין שאין מתר לאכלן שנאמר "והבדלתם בין-הבהמה הטהרה, לטמאה, ובין-העוף הטמא, לטהור" (ויקרא כ,כה), "ובין החיה, הנאכלת, ובין החיה, אשר לא תאכל" (ויקרא יא,מז).

ב. סימני בהמה וְחִיָּה נתפרשו בתורה, והם שני סימנין: "מפרסת פרסה", ו"מעלת גרה" (ויקרא יא,ג; דברים יד,ו) עד שיהיו שניהם. וכל בהמה וְחִיָּה שהיא מעלת גרה, אין לה שנים בלחי העליון. וכל בהמה שהיא מעלת גרה, הרי היא מפרסת פרסה חוץ מן הגמל; וכל בהמה שהיא מפרסת פרסה, הרי היא מעלת גרה חוץ מן החזיר.

ג. לפיכך המוצא בהמה במדבר ואינו מפירה, ומצאה חתוכת הפרסות בודק בפיה: אם אין לה שנים למעלה, בידוע שהיא טהורה והוא, שיפיר גמל. מצא בהמה שפיה חתוך בודק בפרסותיה: אם היא שסועה, טהורה והוא, שיפיר חזיר.

ד. מצא פיה חתוך, ורגליה חתוכות בודק בה אחר שישחטנה בכנפי העקץ: אם מצא בשרה שם מהלך שתי וערב, טהורה והוא שיפיר ערוד, שכן הוא בשרו מהלך שתי וערב.

ה. בהמה טהורה שילדה כמין בהמה טמאה אף על פי שאינו מפריס פרסה, ולא מעלה גרה, אלא כמין סוס או חמור לכל דבר הרי זה מתר באכילה. במה דברים אמורים, בשילדה בפניו. אבל אם הניח פרה מעברת בעדרו, ובא ומצא כמין חזיר כרוך אחריה אף על פי שהוא יונק ממנה הרי זה ספק, ואסור באכילה: שמא מן הטמאה נלד, ונכרך אחר הטהורה.

ו. בהמה טמאה שילדה כמין בהמה טהורה אף על פי שהוא מפריס פרסה, ומעלה גרה, והרי הוא כמין שור לכל דבר, או כמין שה הרי זה אסור באכילה: שהגדל מן הטמא, טמא; והגדל מן הטהור, טהור. לפיכך דג טמא הנמצא במעי דג טהור, אסור, ודג טהור הנמצא במעי דג טמא, מתר לפי שאינו גדוליו, אלא בלעו.

ז. בהמה טהורה שילדה, או שנמצא בה, בריה שיש לה שני גבין, ושתי שדרות אסורה באכילה; וזו היא "השסועה" שנאמרה בתורה שנאמר "אך את-זה לא תאכלו, ממעלי הגרה, וממפריסי הפרסה, השסועה" (דברים יד, ז), כלומר בריה שנלדה שסועה לשתי בהמות. וכן בהמה שנמצא בה דמות עוף אף על פי שהוא עוף טהור, הרי זה אסור באכילה: לא התר מן הנמצא בבהמה, אלא מה שיש לו פרסה.

ח. אין לך בכל בהמה וחייה שבעולם שמתר באכילה, חוץ מעשרת המינים המנויין בתורה: שלושה מיני בהמה והן שור, שה, ועז; ושבעת מיני חיה איל, וצבי, ויחמור, ואקו, ודישון, ותאו, וזמר. הן ומיניהן כגון שור הבר והמריא, שהן ממין השור. וכל העשרה מינים ומיניהן, מעלי גרה ומפריסי פרסה; לפיכך מי שהוא מכירן, אינו צריך לבדק לא בפה ולא ברגלים.

ט. אף על פי שכלן מתרין באכילה, צריכין אנו להבדיל בין בהמה טהורה וחייה טהורה: שהחיה חלבה מתר, ודמה טעון פסוי; והבהמה הטהורה חלבה בכרת, ואין דמה טעון פסוי. וסימני חיה, מפי השמועה הן.

י. כל מין שהוא מפריס פרסה, ומעלה גרה, ויש לו קרניים מפצלות כגון האיל הרי זו חיה טהורה בודאי. וכל שאין קרניו מפצלות אם היו קרניו פרוכות כקרני השור, וחדוקות כקרני העז, ויהיה החדק מבלע בהן, וחדורות כקרני הצבי הרי זו חיה טהורה: עד שיהיו בקרניים שלושה סימנים אלו פרוכות, וחדוקות, וחדורות.

יא. במה דברים אמורים, במין שאינו מכיר; אבל שבעת מיני חיה האמורין בתורה, אם היה מכיר אותן אפלו לא מצא לו קרניים הרי זה אוכל חלבו, וחיב לכסות דמו.

יב. שור הבר, מין בהמה הוא; והקדש אף על פי שאין לו אלא קרן אחת, הרי הוא חיה. וכל שישתפק לך אם הוא מין חיה או מין בהמה חלבו אסור ואין לוקין עליו, ומכסין את דמו.

יג. כלאים הבא מן בהמה טהורה עם חיה טהורה, הוא הנקרא כוי חלבו אסור ואין לוקין עליו, ומכסין את דמו; ואין מין טמא מתעבר ממין טהור כלל.

יד. סימני עוף טהור, לא נתפרשו מן התורה; אלא מנה מינים טמאין בלבד, ושאר מיני העוף מתרין. והמינים האסורין, ארבעה ועשרים מין; ואלו הן: (א) נשר; (ב) פרס; (ג) עזניה; (ד) דאה, והיא "הראה" (דברים יד, יג) האמורה במשנה תורה; (ה) ואיה, והיא "הדיה" (שם) האמורה במשנה תורה; (ו) ומין האיה, שכן כתוב בה "למינה" (ויקרא יא, יד) מכלל שהן שני מינים; (ז) ועורב; (ח) וזרזיר, שכן נאמר בעורב "למינו" (ויקרא יא, טו; דברים יד, יד) להביא את הזרזיר; (ט) ויענה; (י) ותחמס; (יא) ושחף; (יב) ונץ; (יג) ושרניקא, והוא מין הנץ שכן כתוב בו "למינהו" (ויקרא יא, טז; דברים יד, טז); (יד) וכוס; (טו) ושלף; (טז) וינשוף; (יז) ותנשמת; (יח) וקאת; (יט) ורחם; (כ) תסידה; (כא) האנפה; (כב) ומין האנפה, שכן נאמר בה "למינה" (ויקרא יא, יט; דברים יד, יח); (כג) הדוכיפת; (כד) והעטלף. הרי ארבעה ועשרים.

טו. כל מי שהוא בקי במינים אלו ובשמותיהן הרי זה אוכל כל

עוף שאינו מהן, ואין צריך בדיקה; ועוף טהור, נאכל במסרת והוא, שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור. ונאמן ציד לומר, עוף זה התיר לי רבי הציד והוא, שהחזק אותו ציד שהוא בקי במינין אלו ובשמותיהן.

זו. מי שאינו מכירן, ואינו יודע שמותיהן בודק בסימנין אלו שנתנו חכמים: כל עוף שהוא דורס ואוכל, בידוע שהוא מאלו המינין וטמא. ושאינו דורס ואוכל אם יש בו אחד משלושה סימנין אלו, הרי זה עוף טהור; ואלו הן אצבע יתרה, או זפק והיא המראה, או שיהיה קרקבנו נקלף ביד.

יו. לפי שאין בכל אלו המינין האסורין מין שאינו דורס, ויש בו אחד משלושה סימנין אלו, חוץ מפרס ועזניה; ופרס ועזניה אינן מצויין בישוב, אלא במדברות איי הים הרחוקות עד מאוד שהן סוף הישוב.

יח. היה הקרקבן נקלף בספין, ואינו נקלף ביד, ואין בו סימן אחר אף על פי שאינו דורס, הרי זה ספק; היה חזק ודבק, והניחו בשמש ונתרפה, ונקלף ביד הרי זה מתר.

יט. אמרו הגאונים, שמסרת בידיהם שאין מורין להתיר עוף הבא בסימן אחד, אלא אם כן היה אותו סימן שיקלף קרקבנו ביד; אבל אם אינו נקלף ביד אף על פי שיש לו זפק או אצבע יתרה, מעולם לא התירוהו.

כ. כל עוף שחולק את רגליו כשמותחין לו חוט, שתיים לכאן ושתיים לכאן, או שקולט מן האויר, ואוכל באויר הרי זה דורס וטמא. וכל השוכן עם הטמאים, ונדמה להם הרי זה טמא.

כא. מיני חגבים שהתירה תורה, שמונה; ואלו הן: (א) חגב; (ב) ומין חגב, והיא הדבנית; (ג) חרגול; (ד) ומין חרגול, והיא עצרוניא; (ה) ארבה; (ו) ומין ארבה, והיא צפרת פרמים; (ז) סלעם; (ח) ומין סלעם, והיא יוחנה ירושלמית.

כב. מי שהוא בקי בהן ובשמותיהן, אוכל; והציד נאמן עליהן, כעוף. ומי שאינו בקי, בודק בסימנין; ושלושה סימנין יש להן: כל שיש לו ארבע רגלים, וארבע כנפים שחופות רב ארך גופו ורב הקף גופו, ויש לו שני כרעים לנתר בהן הרי זה מין טהור. ואף על פי שראשו ארוך ויש לו זנב אם היה שמו חגב, טהור.

כג. מי שאין לו עכשו כנפים או כרעים, או שאין לו כנפים החופות את רבו, ועתיד לגדל אותן אחר זמן כשיגדיל הרי זה מתר מעתה.

כד. ובדגים שני סימנין סנפיר, וקשקשת; וסנפיר, הוא שפזרח בו; וקשקשת, היא הדבוקה בכל גופו. וכל שיש לו קשקשת, יש לו סנפיר. אין לו עכשו, וכשיגדיל יהיו לו, או שיש לו קשקשת כשהוא בים, וכשיעלה ישיר קשקשיו הרי זה מתר. ומי שאין קשקשיו חופין את כלו, מתר: אפלו אין בו אלא סנפיר אחד, וקשקשת אחת הרי זה מתר.